

BİR MEŞRUIYET ARACI OLARAK DEHÜMANİZASYON: ORYANTALİST VE SİYONİST BAKIŞ AÇISIYLA FİLİSTİN'DEKİ SOYKIRIMA DAİR BİR DEĞERLENDİRME

Dehumanization as a Tool of Legitimacy: An Evaluation of the Genocide in
Palestine from an Orientalist and Zionist Perspective

Dr. Ertuğrul YAZAR* - Salih GÜNAY**

Geliş Tarihi: 1.02.2024 | Yayına Kabul Tarihi: 20.03.2024

Öz

Tarihsel süreçte vuku bulan çok sayıda soykırım, savaş suçu, toplu katliam veya diğer ağır insan hakları ihlallerinin temelinde, dehümanizasyon süreci yatmaktadır. Bazı kişi, grup veya toplulukların insandan daha aşağı olduğu görüşünün kademeli ve yaygın biçimde benimsenmesi süreci, sosyal duyularımızda bir boşluk görevi üstlenir. Böylelikle bu sürecin süjesi şeytanlaştırılır ve ona yönelik şiddet meşrulaştırılır. Orientalist ve Siyonist bakış açısında da benzer bir yaklaşımın hakim olduğu görülmektedir. Yaratılan "modern ben tasavvuru" ile İsrail(liler) Filistinlileri kendi topraklarında yok saymakta ve sözde "medenileştirme misyonu" çerçevesinde soykırıma maruz bırakmaktadır.

Siyonizm, uygarlığın barbarlığa karşı ileri karakolu olarak Filistinlilere yönelik her türlü vahşeti, Yahudilerin "üstün ırka" mensup olduğu ve Tanrının kendi

Abstract

The process of dehumanization lies at the basis of many genocides, war crimes, mass murder, and other serious human rights violations that have occurred throughout history. The process of gradual and widespread adoption of the view that some individuals, groups, or communities are less than human acts as a gap in our social senses. In this way, the subject of this process is demonized and violence against him/her is legitimized. It is seen that a similar approach prevails in the Orientalist and Zionist perspectives. Through the "modern self-image" created, Israel(ies) ignore the Palestinians in their self-land, and subject them to genocide within the framework of its so-called "civilizing mission".

Zionism, as the outpost of civilization against barbarism, seeks to legitimize all forms of brutality against

* TİHEK İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanı, yazarertugrul@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2508-1201

** TİHEK İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanı, silhny18@hotmail.com, ORCID: 0009-0001-9817-5655

leri için "vadedilmiş topraklar" bahsettiği söylemleri üzerinden meşrulaştırmaya çalışmaktadır. Esasen 75 yılı aşkın süredir Filistin topraklarında vuku bulan zulüm, İsrail'in Gazze'ye yönelik geniş bir istila başlattığı 7 Ekim 2023 tarihinden sonra derinleşmiştir. Bu süreçte, Müslüman Araplara yönelik oryantalist ve Siyonist bakış açısı çok daha iyi anlaşılacak şekilde gün yüzüne çıkmıştır. Bu çalışma, karar alma mekanizmasında bulunan Siyonist yetkililerin somut açıklama ve beyanlarıyla soykırımın ne şekilde meşrulaştırılmaya çalışıldığını ve geçmişten bugüne Batı cephesinde değişen bir şey olmadığını ortaya koymaya çalışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İnsan Hakları, Oryantalizm, Siyonizm, Dehümanizasyon, Filistin.

Palestinians through the discourse that Jews belong to a "superior race" and that God has granted them a "promised land". Essentially, the persecution that has been taking place in Palestinian lands for more than 75 years has deepened as of the October 7, 2023, when Israel launched a large invasion of Gaza. In this process, the Orientalist and Zionist perspectives towards Muslim Arabs came to light. The study tries to concretize that how the genocide tried to be legitimized through the concrete explanation and statements of officials in the decision-making mechanism and that nothing has changed on the Western front from past to present.

Key words: Human Rights, Orientalism, Zionism, Dehumanization, Palestine.

1. GİRİŞ

Oryantalist ve Siyonist bakış açısıyla İsrail'in Filistinlileri insandan daha aşağı görerek soykırımı ve savaş suçlarını nasıl meşrulaştırmaya çalıştıkları, bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Bu çerçevede ilk olarak, "sömürgeciliğe meşruiyet kazandırma" çabasında olan oryantalistizm ile Batı'nın sömürgeci ve yayılmacı tezahürünün bir yansıması olan Siyonizm arasındaki ilişki ele alınmaktadır. İkinci olarak, Siyonizm'in oryantalist kökenleri, alanında uzman akademisyenler ve yazarların görüşleriyle incelenmektedir. Üçüncü olarak, sosyal duyularımızdaki boşluğun nasıl oluşturulduğu ve şiddetin meşrulaştırdığı "dehümanizasyon" süreciyle ortaya konulmaktadır. Son olarak, sözde¹ İsrail Cumhurbaşkanı Isaac Herzog, İsrail Başbakanı Netenyahu ve İsrail Savunma Bakanı Yoav Gallant'ın açıklamaları üzerinden bir değerlendirme yapılarak 7 Ekim 2023 sonrası süreçte ortaya konan söylemlerin yeni olmadığı, bilakis köklerinin oryantalistizm ve Siyonizm ile örtüştüğü vurgulanmaya çalışılmıştır.

1 Yazarlar tarafından eklenmiştir.

Çalışma, dehümanizasyon sürecinin soykırımı ve savaş suçlarını meşrulaştırmada nasıl bir araç olarak kullanıldığını ve İsrail'in kuruluş sürecindeki açıklamalarla İsrail'in Gazze'ye yönelik geniş bir istila başlattığı 7 Ekim 2023 tarihi sürecindeki İsraili yetkililerinin ifadeleri arasındaki benzerliği tespit etmeyi amaç edinmektedir. Bu kapsamda çalışma, Müslüman Araplara yönelik oryantalist ve Siyonist bakış açısının milenyum çağında da sürmeye devam ettiğini ve Batı cephesinde değişen bir şey olmadığını ortaya koyma arzusundadır.

Bu çalışmada, söylem analizi yöntemi kullanılmıştır. En basit anlatımı ile dilin incelenmesi olan söylem analizi, konuşma ve metinler aracılığıyla oluşan anlam ürünleri ile ilgilenen geniş kapsamlı sosyal ve kültürel araştırmalar içinde kullanılan bir araştırma yöntemidir. Dilin incelenmesi dilsel öğelerin basit bir incelenmesinden ziyade ifadelerin veya söze dökülenlerin sözdizimsel ve semantik sınırlarının ötesine gitmeyi ve bu ötede yatan anlam ve içeriği incelemeyi gerektirmektedir (Çelik ve Ekşi, 2008: 105).

Devlet yetkililerinin açıklama ve beyanları şüphesiz alelade ifadeler olmayıp uluslararası hukuk açısından etki doğurmaktadır. Nitekim Güney Afrika Cumhuriyeti'nin Uluslararası Adalet Divanında İsrail aleyhine açtığı soykırım davasının ilk duruşmasında davayı temsil eden avukatlar, soykırımın kanıtı olarak bu açıklamalara da yer vermiştir. Bu bakış açısıyla Herzog, Netenyahu ve Gallant'ın yakın zamandaki açıklamaları irdelenerek, sözlerinin altında yatan anlam ve içerik analiz edilmeye çalışılmıştır. İsraili tüm yetkililerin açıklamalarına yer vermek bu çalışmanın kapsamını aşacağından yalnızca karar alma mekanizmasında bulunan üç üst düzey yetkilinin açıklamalarıyla yetinilmiştir. Siyonist bakış açısının 7 Ekim sürecinde de devam ettiğini belgelemek için İsrail'in kuruluş sürecindeki açıklamalarla günümüzdeki açıklamalar arasında bağlantı kurulmuştur.

2. ORYANTALİZM

Oryantalizm, bir diğer ifadeyle Şarkiyatçılık, sömürgecilik olgusuyla iç içe geçmiş bir kavram olmakla birlikte genel itibariyle Batı'nın Şark toplumlarının dillerini, dinlerini, tarihlerini, coğrafyalarını ve kültürlerini irdeleyerek bunlara ilişkin bilgi üretim faaliyeti olarak tanımlanır. Şarkiyatçılığı, "sömürgeciliğin keşif kolu" yani öncü kuvveti olarak görenler olduğu gibi (Meriç, 2013: 85), "sömürgeciliğin mühimmat deposu" olarak tanımlayanlar da bulunmaktadır. Ancak kavrama ilişkin

en dikkat çekici yorum, oryantalizmin “sömürgeciliğe meşruiyet kazandırma” çalışmaları bakımından üstelendiği rol olduğu söylenebilir (Günay, 2023).

Kavramın güncel tartışmaların merkezinde yer alması ve sömürgecilikle anılır hale gelmesi esasında çok da eskiye dayanmamaktadır. Özellikle Filistin asıllı entelektüel Edward W. Said’in (1978) edebiyattan tarihe, sosyolojiden antropolojiye kadar birçok uzmanlık alanına ilişkin yaptığı geniş ve derin çalışmaların bir sonucu olarak ortaya koyduğu ve 1978 yılında yayımlanmasıyla birlikte dünya çapında sarsıcı bir etki yaratan “*Şarkiyatçılık, Batının Şark Anlayışları*” isimli kitap, oryantalizme ilişkin yaygın kabulleri ters yüz etmekle kalmamış, aynı zamanda birçok olay ve olgunun oryantalizm ve sömürgecilik ilişkisi bağlamında tekrardan değerlendirilip yorumlanmasına vesile olmuştur. Oryantalizmi, Batı’nın Doğu’ya ilişkin bir tür seri bilgi üretim faaliyeti olarak gören Said, kavramı Batı’nın Doğu’yu daha iyi tanıma, bilme ya da Doğu toplumları hakkında masum bir bilgi üretme çabasından ziyade, Doğu üzerinde bilgiyle temellendirilmiş bir tür egemenlik ilişkisi kurması olarak ifade eder. Kavrama, Batı’nın Doğu üzerindeki “*iktidar aracı*” olma rolü biçen Said; oryantalizmi Batı’nın Doğu hakkında saptamalar yapıp bu sayede Doğu’ya ilişkin ortaya konulan düşünceleri meşrulaştırma, Doğu’yu tasvir ederek tekrardan inşa etme ve en sonunda da bir sömürü mekanizması ihdas ederek bölgeyi idare etme arzusunun bir biçemi olarak tanımlar (Said, 2012: 13, 15).

Hem Said hem de oryantalizme ilişkin çalışmalar yapan birçok entelektüel, Batı’nın oryantalizm aracılığıyla Doğu üzerinde tahakküm kurma sürecinde başvurduğu etkili silahın “*bilgi*” olduğunu defaatle vurgular. Bilgi, batı için en etkin güç olmanın yanı sıra Doğu’yu ele geçirmenin ve idare etmenin de en ucuz ve en karlı yoludur. Şiddetin bir yöntem olarak merkeze alındığı bir sömürge düzeninde sömürgeciliğin yaratacağı yüksek maliyet durumu ile söz konusu sömürge ilişkisinin şiddete başvurularak devam ettirilemeyeceği hakikati, sömürgecileri oryantalizm gibi yerel halkları ikna etmeye dönük bir takım araçlar bulmaya itmiştir. Bu sebeptir ki Napolyon Mısır’ı işgal etmeden önce oryantalistlerin Mısır hakkında ortaya koyduğu bilgiden yararlanmış ve işgal esnasında aralarında ünlü oryantalist Silvester Sacy’nin öğrencilerinin de olduğu çok sayıda bölge uzmanını da yanında Mısır’a götürmüştür. Bununla da yetinmeyen Napolyon, Fransız işgaline karşı olası direnmeleri önlemek adına Mısır halkına yönelik, dini jargonun yoğun olarak kullanıldığı uzun bir ferman da yayımlatmıştır (Kalın, 2008: 112).

Doğu'ya ilişkin ortaya konan bilginin temelinde ise Batı'nın Doğu hakkındaki algısı ve aydınlanma hareketinin tetiklediği batının “*modern ben tasavvuru*” yatmaktadır. Tarihi süreç içerisinde Doğu, Batı'nın en başat siyasi, ekonomik, teolojik ve kültürel rakibi olmanın yanı sıra, “*Batılı kimliği*”nin şekillenmesinde önemli bir belirleyen olmuştur. Coğrafi yakınlığıyla birlikte uygarlığının kaynağı, dinlerinin anayurdu olan Doğu, çağlar boyunca yoğunluğu değişmekle birlikte Batı'nın en derin “öteki imgesi” haline gelmiştir. Varlığını bu öteki imgesiyle giriştiği mücadele üzerinden inşa eden Batı için Doğu adeta bir tür “*yer altı benliği*” olmuştur (Said: 2012, 13).

Oryantalizm'in tahakküm gücüne eşlik eden silahlardan biri de “*insan hakları*” olgusu olmuştur. Batı medeniyetinde renk, ırk, mezhep gibi temellere dayalı olarak insan haklarının bazı gruplara bahşedildiği diğerlerineyse reva görüldüğü karanlık çağlar yaşanmıştır. Bir dönem gasp edilen insan hakları için 18. ve 19. yüzyıllarda özellikle Avrupada uzun siyasi mücadeleler vuku bulmuş, 20. yüzyılda ise kazanıldığı iddia olunan insan haklarının ulusal sınırları aşarak evrenselleştiği algısı oluşturulmuştur. Günümüzde ise zaman zaman Batılı güçlü ülkelerin insan hakları olgusunu “sihirli bir değnek” olarak zayıf ülkelere baskı yapmak üzere kullandığı görülmektedir (Acar, 2019: 304).

Diğer taraftan burjuvazi sınıfının güçlenmesiyle beraber ortaya çıkan kapitalist gelişme ve bununla ilişkili olarak aydınlanma hareketinin Batı toplumunda meydana getirdiği politik, dini ve sosyo-ekonomik dönüşüm, Batı'nın Doğu karşısında başat bir güç olarak belirmesine imkân sağlamış ve bu durum Batılı yeni ve modern bir “*ben tasavvuru*”nun şekillenmesine giden süreci başlatmıştır. Yaşanan sınıf çatışmalarından galip gelen burjuvazi, Orta Çağ'dan kalma değerler sistemine büyük darbe indirerek yeni bir çağın kapılarını aralamıştır. Artık “*Tanrı'nın ferman dinlettiği çağ*” (Meriç, 2007: 172) nihayete ermiş “*Akılın ferman dinlettiği çağ*” başlamıştır. Diğer bir ifadeyle Königsbergli'nin (Kant) ergeni büyümüş ve kendi suçuyla düştüğü kör karanlıktan aydınlığa çıkmıştır (Kant, 2022: 27). Dolayısıyla bir kendisi vardır, bir de henüz karanlıkta yaşayan ergin olamamış ötekiler. Bundan dolayı bir Batılı'nın ötekilere küçümseyici tavırla bakması kaçınılmazdır. Batılıya göre bu ötekiler, henüz hayatın ilk evresinde bulunmakta olup bir erginin kılavuzluğuna muhtaçtırlar. Bu ergin elbette ki kendisidir. Yani yaygın kavramsallaşmış ifadesiyle bir tarafta “*medenî bir batı*” diğer tarafta ise “*ilkel, yabani ve medenileştirilmeye muhtaç diğerleri*” vardır. Bu sebeptendir ki Batı, omuzlarında sözde “*medenileştirme*

misyonu” nun ağır sorumluluğuyla işe koyulmaktadır. Fakat yalnız başına değildir. Yanı başında her türlü suçunu meşrulaştıran aracı vardır: “*Oryantalizm*”.

Doğu’nun tarihine, coğrafyasına, dillerine, dinlerine, kültür ve sanatına kısacası bir bütün olarak yaşam tarzlarına yönelik batı laboratuvarlarında üretilen ve “*bilimsellik postu*” ile piyasaya sürülen bilginin neşet ettiği kaynaklara bir projeksiyon çekildiğinde; üretilen bilginin Batı’nın Doğu üzerinde egemenlik kurma hırsını gözler önüne sermenin yanı sıra ortaya konulan bilginin doğruluğuna ilişkin şüphelere de kapı aralamaktadır. Zaman zaman Doğu hakkında akla hayale sığmayan betimlemelerin yanında özellikle İslam’a yönelik ön yargılı ve düşmanca tavırlar da bilginin subjektifliği hususunu gözler önüne sermektedir. Said’in, şu cümlesi aslında oryantalistlerin işe koyulurkenki pozisyonlarını açık bir şekilde ortaya koymaktadır: “*Şarkı inceleyen bir Avrupalı ya da Amerikalı kendi tarihi tecrübesinden ve koşullarından bağımsız olarak şarkı ele almaz, bu yüzden de şarkın karşısına ilk önce Avrupalı veya Amerikalı kimliğiyle çıkar, bireyliği ise sonradan gelir.*” (Said, 2012: 21).

Sömürgeciliğin öncü birliği olarak oryantalizmin yoğunlaştığı ilk şey kuşkusuz yerel halkların mevcudiyeti olmuştur. Şurası açıktır ki Batılıyla Doğulunun karşılaşması eşit bir düzlemde gerçekleşmemiştir. Oryantalist ilişki aslında bir tür öz-nesne ilişkisini andırır. Dolayısıyla söz konusu ilişkide, Batılı “tanımlayan, sorgulayan, yargılayan ve en nihayetinde mahkûm eden” durumundayken Doğulu her zaman “*tanımlanan, sorgulanan ve yargılanan bir müdahale nesnesi*” konumunda olmuştur (Said, 2004: 119).

Egemen bir tavırla yerel halkların üzerine bir karabasan gibi çöken, onları basıkılayan ve kültürlerini yok sayan oryantalizm, ilk iş olarak yerel kültürü “*yasa dışı*” ilan eder (Fanon, 2014: 231). Halkların yaşam tarzlarını, gelenek ve göreneklerini arkaik olarak tanımlarken, tarihlerine barbarlık damgası vurur; dinlerini hor görürken, onları İngiliz Sömürge Valisi Lord Cromer’in “*bağımlı ırkları*” olarak yaftalar. Tabi bütün bunları yaparken de Batılı değerlerin üstünlüğünü vurgulamaktan bir an dahi geri durmaz (Said, 2012: 46).

3. SİYONİZM’İN ORYANTALİST KÖKENLERİ

1880’lerin başında Avrupa’nın göbeğinde Viyana’da nüveleri atılan, 1894 yılında Avusturyalı Yahudi gazeteci Theodor Herzl’in “*Yahudi Devleti*” kitabıyla genel

esasları ortaya konulan ve 1897 yılında Basel'de gerçekleştirilen Dünya Siyonizm Kongresi'yle uygulamaya sokulan Siyonizm, hem Yahudiler hem de diğer dünya toplumları açısından (özellikle de Müslümanlar) son yüzyılın en tartışmalı ve zararlı ideolojilerinden biri olma özelliğini günümüzde de sürdürmektedir (Garaudy, 2023: 20). Genellikle İsrail'in Filistinlilere yönelik saldırılarının yoğunlaştığı dönemlerde gündemi sıkça meşgul eden kavramın, en belirgin görünüm biçimi kuşkusuz “*vadedilmiş topraklar*”² ve “*üstün ırk*”³ ifadeleri olmuştur. Siyasal bir ideoloji olarak sözde İsrail devletinin kurucu felsefesini oluşturan Siyonizm, sömürgecilikten oryantalizme, dinsel ırkçılıktan ulusçuluğa kadar birçok olgunun kesişim noktasında kendisine yer edinmiş ve uluslararası toplum açısından yıkıcı sonuçlar doğurmuştur.

Kitab-ı Mukaddes'in arkaik bir anlayışla ele alınıp katı bir şekilde yorumlanmasıyla üretilen ideolojinin asıl odaklandığı nokta, Yahudiliğin bir din olarak politikanın emrine koşulması olmuştur. Bu bağlamda özellikle Yahudiliğin sömürülmesi anlayışını temel alan Siyonist ideoloji, tarihsel süreç içerisinde Yahudilikten bir millet meydana getirmeyi başarmış ve bu sayede ortaya çıktığı tarihten yaklaşık 70 yıl sonra dünyanın en teokratik devletlerinden birine ruh vermiştir. Siyonizm'in İsrail'e üflediği bu ruh ne yazık ki Yahudiliğin “*ölüm fermarı*” olmuştur.

Kadim Yahudi geleneğinden köklü bir kopuşu ifade eden, ürettiği seri şiddet sarmalıyla Ortadoğu'yu kan gölüne çeviren, İbrahim ve Musa peygamberlerin kadim kültürü üzerinde onulmaz yaralar açan Siyonist anlayışa karşı ilk tepkiler de yine Yahudi toplumu içerisinde gelmiştir. Yahudi din adamları ve entelektüellerin Siyonizm'e ilişkin eleştirileri Siyonizm'in ne tür bir ideoloji olduğu ve köklerinin nerelere uzandığı konusunda bazı ipuçları da vermektedir. Avusturya doğumlu ve Ortodoks Yahudi bir aileden gelen ünlü Yahudi entelektüel Martin Buber'in Siyonizm hakkındaki görüşleri, Siyonizm'in, şovenist bir Yahudi kimliği oluşturma adına Yahudiliği nasıl çarpıttığını, daha ötesi nasıl sömürdüğünü gözler önüne sermektedir: “*Ulus en büyük değer değildir... Milli ideoloji ve milliyetçilik ruhu ulusu kendisi için bir amaç yapmadığı sürece geçerlidir. Yahudiler bir ulus olmaktan da ileridirler. Onlar bir inanç toplumunun üyeleridir.*” ... “*Yahudi dini kökünden*

2 “*Seni çok verimli kılacağım. Soyundan uluslar doğacak, krallar çıkacak. Antlaşmamı seninle ve soyunla kuşaklar boyunca, sonsuza dek sürdüreceğim. Senin, senden sonra da soyunun Tanrısı olacağım. 8. Bir yabancı olarak yaşadığın toprakları, bütün Kenan ülkesini sonsuza dek mülkünüz olmak üzere sana ve soyuna vereceğim. Onların Tanrısı olacağım.*” (Tekvin, 17: 6,7,8)

3 “*Siz Tanrınız RAB için kutsal bir halksınız. Tanrınız RAB, öz halkı olmanız için, yeryüzündeki bütün halkların arasından sizi seçti.*” (Tesniye, 7:6)

koparılmıştır. Bu hareket 19. Yüzyılda doğmuş Yahudi Milliyetçiliği ile arazları ortaya çıkan hastalığın esasıdır. Toprak istemenin bu yeni şekli ve onun arkasında yatan her şey, bütün Yahudi milliyetçiliğini maskeler biçiminde Batı modern nas-yonalizminden almıştır.” (Garaudy, 2023: 36).

İsrail’in Lübnan işgalini eleştiren Tel Aviv Üniversitesi öğretim üyelerinden Benjamin Cohen ise Le Monde gazetesinde yayımlanan mektubunda, İsrail Devletinin Siyonist motivasyonla işlediği suçlarla adeta Yahudiliğin tabutuna son çivi-yi çaktığını ima eder: “*Bunca felaketlerin kurbanı olan Yahudilerin ta kendileri bu kadar canavar olabilirler mi? İşte görülyor Siyonizm’in en büyük başarısı Yahudileri Yahudilikten çıkarma olmuştur.*” (Garaudy, 2023:39).

Buber’in açıklamaları aynı zamanda, Yahudiliği kendine paravan yapan ve bir tür sömürge ideolojisi olan Siyonizm’in (ilk olarak Yahudiliği sonra da Filistin topraklarını) işgal motivasyonunun ne olduğu, nereden beslendiği ve köklerinin nere-lere kadar uzandığı hakkında da bizlere bazı ipuçları vermektedir. Şurası bir gerçek ki Siyonizm, Batı menşelidir ve patentı Batıya aittir (Said, 1985: 71). İdeologları ve uygulayıcıları, her ne kadar Yahudi olsa da en nihayetinde Batı’da doğmuş büyümüş ve dünyaya bir Batılının gözüyle bakan kişilerdir. Bu bağlamda özellikle bir oryantalist Batılının, Araplara veya Doğululara bakışıyla bir siyonistin bakışı ara-sında nitelik itibariyle hiçbir fark yoktur. Bundan dolayıdır ki Siyonizm’in kurucu babalarının ortaya koydukları ideolojide temel dayanak noktaları Batı ulusçuluğu ile oryantalist anlayış üzerinden kurgulanan Batı sömürgeciliği olmuştur. Yahudi-liğin buradaki misyonu ise ideolojiye meşruiyet kazandırarak, ihtiyacı olan malze-meyi sağlamak olmuştur.

Teohoder Herzl’in şu ifadeleri Siyonistlerin Batılı oryantalist anlayışla olan ba-ğını net bir şekilde ortaya koymaktadır: “*Biz orada Avrupalılar için, Asya’ya karşı bir kale burcu ve aynı zamanda uygarlığın barbarlığa karşı ileri karakolu olaca-ğız.*” (Garaudy, 2023:76). Tıpkı Filistin Devlet Başkanı Yaser Arafat’ın Batılı bir medya kuruluşuna verdiği röportajda muhabire Siyonizm’i kastederek “*your baby*” yani “*sizin bebeğiniz*” derken ortaya koyduğu hakikatte olduğu gibi (Arafat, 1978). Aksi takdirde, Siyonizm’in en somut görünüm biçimi olan ve tipik bir ontolojik üstünlük anlayışına dayanan; Yahudilerin “*üstün ırka*” mensup olduğu ve Tanrının kendileri için “*vadedilmiş topraklar*” bahsettiği söylemleri başka türlü nasıl açıkla-nabilirdi ki!

Herlz, Siyonistleri Batı'nın Şark'taki "ileri karakolu" olarak tanımlarken aslında Siyonistleri "Konigsberglinin ergeni", Arapları ise "henüz ergin olamamış Cromer'in bağımlı ırkları" olarak görüyordu. Herlz'in ve haleflerinin gözünde Araplar Batılılardan ya da Siyonistlerden "daha az insan" ve "daha az değerli"ydi. Her türlü çirkinliği bünyelerinde barındıran, tırnak içerisinde üzerinde buldukları bu toprakları hak etmeyen "barbar Araplardı". Bu yüzden söz konusu toprakların bir an önce özgürlüğüne kavuşturulup ehil ellerde islah edilmesi gerekiyordu. İşte ilk Siyonist dalgalar, Filistin kıyılarına bu motivasyonla çarpmıştı. Siyonizm'i teoriden pratiğe döken isimlerin başında gelen Chaim Weizmann'ın şu ifadeleri Siyonizm'in Filistin topraklarına yönelik sömürgeci iştahını gözler önüne sermektedir: "Tanrı, Filistin toprağını, sanki güzelliğini onu sevenler ve kendilerini onun yararlarını saramaya adayanlar ortaya çıkarabilsinler diye taşlar, bataklıklar ve kumlarla örtmüştür." (Weizman, 1959: 371; Akt. Said, 1985: 132).

Siyonist anlayış, İngilizlerin Filistin topraklarını sömürmeye dönük ortaya koyduğu oryantalist düzeneği bir bütün olarak tevarüs etmişti. İngiliz sömürge döneminin görevlilerinin Filistin ve Filistinlilere yönelik görüşleri ile günümüz İsrail liderleri dâhil olmak üzere Siyonistlerin ifadeleri arasında tam bir söylem birliği vardır. Bir dönem İngilizlerin Filistin'de kurdukları Filistin Keşif Fonu'nda görev alan İngiliz asker ve araştırmacı Claude Reignier Conder ile yine Filistin Keşif Fonu'nda çalışan Charles Francis Tyrwhitt-Drake'nin bölge sakinlerine yönelik tanımlamalarının bir benzerini 120 yıl sonra yani 2023 yılında İsraili Siyonist yetkililer yapacaktı. Conder, kaleme aldığı "Filistin'in Şimdiki Durumu" isimli kitabında Filistinlilere yönelik: "Yerli köylüleri bir iki kelimeyle betimlemek çok yerinde olacak. Vahşice, cahil, fanatik ve hepsinden öte yalana müpteladırlar. Yine de geliştirildikleri takdirde onları faydalı bir nüfusa dönüştürmeyi mümkün kılacak nitelikleri vardır: zekâlarından, enerjilerinden, acıya ve sıcağa vb. dayanıklılıklarından faydalanılabilir." ifadelerini kullanırken; Amerikalı araştırmacı Miriam Rosen, Filistinli köylüleri kastederek, fellahların Doğu'da rastladığı en beten insan tipleri olduğunu ve fellahların her türlü ahlak anlayışından yoksun olduğunu belirtir ve İngiliz Mısır bilimci Sir Flinders Petri: "Arap, muazzam bir romantizmden çok gereksiz bir biçimde yararlandırılmıştır. Oysa çoğu diğer vahşiler gibi iğrenç bir biçimde kabiliyetsiz olup romantik duygulara ancak Kızıldeliler ya da Maoriler kadar layıktırlar" şeklinde betimleme yapar (Akt. Said, 1985: 126-127).

Şüphesiz Siyonizm belasından etkilenen tek kesim Müslüman Araplar değildir. Oryantalizm için Şarklının dini, dili, ırkı veya mezhebinin bir önemi yoktur ve Şarklı olmak bir tür alt kimliğe mensup olmak demektir. Dolayısıyla Siyonizm de kendi sömürge modelinde oryantalizmin bu prensibinden hiçbir zaman taviz vermedi. Siyonistlerin Arap Yahudilerine ve kültürüne karşı tahammülsüzlüğünün Müslüman Araplara karşı tahammülsüzlüğünden aşağı kalır tarafı yoktu. Dedesi İsrail Devletinin kurucu kadrosu içerisinde yer almış, büyük amcası İsrail Cumhurbaşkanı yapmış ve babası ise İsrail Devletinin önde gelen generallerinden biri olarak görev yapmış insan hakları aktivisti Miko Peled, Siyonistlerin Yahudi Araplara karşı tutumunu şu sözlerle ifade eder: “İsrail’de, Arap Yahudi kültürü bir alt kültür olarak kabul edilip, Arap ülkelerinden İsrail’e gelen bu Yahudilere Arap Yahudi’si yerine Sefarad veya Doğu Yahudileri denildi. Haliyle bu insanlar da Arap olarak görünmek istemediklerinden kendi kültürlerinden ve kimliklerinden vazgeçmek zorunda kaldılar. Aslında İsrail’in etnik temizlik kampanyası, Arap Yahudileri dâhil tüm Arap kültürünü görmezden gelme, onu aşağılama ve nihayetinde onu yok etme amacına matuftu.” (Peled, 2012: 237).

Filistin’de yaşayan Müslüman Arapların ve mülklerinin yok sayılarak bir İsrail Devleti kurma hayaliyle Yahudilerin Filistin topraklarına yerleştirilmesiyle beraber bir devir kapanmış, Batılı sömürgeciler bayrağı Siyonist sömürgecilere devretmiştir. 19’uncu yüzyılın İngiliz ve Fransız oryantalistlerinin yerini Siyonist oryantalistler almıştır. Batı, Arapları ancak Siyonist oryantalistlerin tuttuğu projeksiyondan görececek, bir nevi yok sayacaktır. Çünkü otorite artık onlardadır. Onların söylediklerinin ötesinde bir hakikat olmaz, olamaz. İşte Batının şımarık çocuğu İsrail’in ve Siyonistlerin Arap coğrafyasında işlediği suçlara, Batının bigâne kalışının bütün sırrı burada yatmaktadır.

4. DEHÜMANİZASYON SÜRECİ: SOSYAL DUYULARIMIZDAKI BOŞLUK NASIL OLUŞTURULUR?

Tarih boyunca yaşanan soykırımlar, toplu katliamlar, kalabalık insan gruplarının hapsedilmesi, insanların zorla yerlerinden edilmesi, apartheid, sömürgeleştirme ve kölelik gibi gruplar arası saldırganlık eylemleri ve diğer zulümler ancak kurbanların insanlıktan çıkarılmasıyla, bu insanların insandan daha aşağı olduğu görüşünün kademeli ve yaygın biçimde benimsenmesiyle mümkün olmuştur. Avantajlı grupların üyelerinin dezavantajlı grupların acılarından “ahlaki olarak ayrılmalarına”

olanak sağlayan ve düşmanı şeytanlaştırma, onları insandan daha aşağı gösterme ve dolayısıyla insani muameleye layık görmeme şeklinde ilerleyen bu psikolojik süreç, insanlıktan çıkarma veya insandılaştırma olarak ifade edebileceğimiz “dehümanizasyon” olarak ifade edilmektedir (Bruneau ve Kteily, 2017: 8).

İnsani duygulardan uzaklaşma ve insana has özelliklerden arınma anlamına gelen dehümanizasyon; bir bireyin veya bir insan grubunun insan niteliklerini, insan haklarını ve onur ve saygınlığını reddetme veya geri alma sürecidir (Öner, 2023). Dehümanizasyon, karşıtların birbirlerini insandan aşağı gördüğü ve dolayısıyla ahlaki değerlendirmeyi hak etmediği sonucunu doğurur ve üstün tarafa zihninde yaptığı nitelendirmelerle bir meşruiyet alanı kazandırır. Örneğin, vatandaşlıktan yoksun bırakma sürecine meşruiyet kazandırmak için “ihtiyaç dışı insanlar”, “yeryüzünün posaları”, “yersiz-yurtsuzlar”, “uluslararası göçmenler”, “vatansızlar”, “vatandaş olmayanlar”, “ötekiler”, “bizim dışımızdakiler”, “yabancılar” ve “bizden farklı yabancılar” gibi nitelendirmeler eşlik eder. Bu sayede sürgün, zorla göçler veya kamu hizmetinin dışında tutma politikaları meşrulaştırılmaya çalışılır (Yazar, 2023: 211-212).

Çatışmalarda ve savaş çerçevesinde de gerçekleşen dehümanizasyon süreci, şiddetin artmasına, insan hakları ihlallerinin yaşanmasına, savaş suçlarına ve hatta soykırma yol açabilmektedir. Bu süreçte, ahlak ve adalet kapsamının dışında görülen bireyler için “temel ihtiyaçları hak etme ve adil muamele” kavramları geçerliliğini yitirmektedir. Bilhassa uzun süren çatışmalarda ilişkiler gerginleşir ve tarafların ortak bir insan topluluğunun parçası olduklarını anlamalarını zorlaştırır. Bilhassa öfke, korku ve güvensizlik duyguları tarafların birbirlerini algılama biçimini şekillendirerek düşmanca tutum ve algıların gelişmesine ve tarafların rakiplerine olumsuz özellikler atfetmesine zemin hazırlar. Çatışma koşullarının varlığı, çatışan taraflar arasında yoğun nefret ve yabancılaşma duygularını artırır. Çatışmanın uzaması ise psikolojik mesafenin genişlemesine ve ahlaki dışlanmanın yaşanmasına yol açar. Dışlananların genellikle “aşağılık, kötü veya suçlu” olarak görülmesi, zihinlerde rahatsızlık uyandıracak unsurların bertaraf edilerek meşruiyet zemininin oluşmasına katkı sunar (Maiese ve Burgess 2020).

Görüleceği üzere kullanılan dil, tercih edilen terminoloji ve sözcük seçimi dehümanizasyon sürecinde önemli bir “araç” olagelmıştır. Dehümanizasyon çoğu zaman düşman imajı yaratmakla başlar. İnsanlar “fare”, “istilacı”, “uzaylı”, “baş belası”, “kültürün kirleticileri” veya “zehir” olarak tanımlandığında veya “canavar” olarak

etiketlendiğinde, zamanla onları insanlık dışı ve bizim gibi olmayan kişiler olarak idrak etmek kolaylaşmaktadır. Başkalarını insandan daha az olarak algılamak, düşmanı şeytanlaştırma, onları insandan daha az hale getirme ve dolayısıyla insani muameleye layık görmeme şeklinde ilerleyen süreç ahlaki zorunlulukta ve sosyal duy(g)ularımızda bir “boşluk” görevi görür. Nazilerin Holokost’u gerçekleştirmesini, beyazların siyahileri uzun süre dışlamasını ve yüzlerce yıl boyunca köleliğin dehşetinin hüküm sürmesini bu boşluk üstlenmiştir (The Family Institute at Northwestern University, 2021).

Kanımızca bugün Myanmar’daki Budist çoğunluğun Müslüman Rohingyayalara uyguladığı zulmün altında yatan boşluk da İsrail ve Siyonizm’in Filistinlilere reva gördüğü mezalimin altında yatan boşluk da budur. Söz konusu meşru çıkarma amacıyla Batılı ve İsraili devlet yetkililerinin açıklamalarıyla vücut bulan ve tercih edilen seçici dilin esasen şaşırtıcı olmadığı ve yakın zamanda sosyal medya üzerinden ciddi eleştirilere konu olan açıklamaların geçmişte de örnekleri olduğu ortaya konulmaya çalışılacaktır.

5. 7 EKİM 2023 SÜRECİ YENİ BİR SÖYLEM Mİ? HERZOG, NETENYAHU VE GALLANT’IN AÇIKLAMALARI ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME

Bilimsellik postu altında Yahudilerin Müslümanlardan, İsraililerin Filistinlilerden daha değerli olduğu ontolojik üstünlük anlayışının temelinde dehümanizasyon sürecinin yattığı belirtilmelidir. Yapılan bir araştırma, İsraililerin Filistinlileri “tamamen evrimleşmiş” bir insandan ziyade bir hayvana daha yakın olarak derecelendirdiğini ortaya çıkarmıştır (Bruneau ve Kteily, 2017: 8). Siyonizm’in oryantalist kökenleri incelendiğinde bu yakıştırmalar ziyadesiyle anlaşılacaktır. Diğer taraftan bu algının doğal bir sonucu olacak ki, bilindiği üzere 75 yıldır Filistin topraklarında devam eden vahşet 7 Ekim 2023 tarihi sonrası tüm ulusların ve kamuoyunun canlı olarak takip ettiği bir “soykırım” düzeyine ulaşmıştır. Bu süreçte de, Filistinlileri insandan daha aşağı görme ve dehümanizasyon süreci yaşanmıştır.

Filistin’de vuku bulan vahşeti meşrulaştırmak için karar alıcı pozisyonda bulunan birçok yetkili çok sayıda açıklamada bulunmuştur. İlk olarak karar alıcı mekanizmasındaki yetkililerin açıklama ve beyanlarının alelade ifadeler olmadığı ve uluslararası hukuk açısından etki doğurduğu ifade edilmelidir. Nitekim Uluslara-

rası Adalet Divanında İsrail aleyhine açılan “soykırım” davasının ilk duruşmasında devlet yetkililerin açıklamaları delil olarak sunulmuştur (Anadolu Ajansı, 2024). Bu bulguları derinlemesine ele almak amacıyla 3 üst düzey yetkilinin 7 Ekim 2023 sürecinde yaptığı açıklamalar analiz edilmeye çalışılacaktır. Bu yetkililer arasında; İsrail Cumhurbaşkanı Isaac Herzog, İsrail Başbakanı Netenyahu ve İsrail Savunma Bakanı Yoav Gallant gelmektedir.

Herzog'un yakın dönemde dikkat çeken açıklamalarından ilki; 13 Ekim 2023 tarihinde Gazze'de masum sivillerin olmadığına yönelik açıklamasıdır (Herzog, 2023). İkincisi; 14 Ekim 2023 tarihinde yaptığı “*Sorumlu olan, dışarıda bütün bir ulus. Sivillerin farkında olmadığı, karışmadığı yönündeki bu söylem kesinlikle doğru değil. Ayaklanıp o şeytani rejime karşı savaşabilirlerdi.*” şeklindeki beyanıdır. 15 Ekim 2023 tarihinde ise “*Kötülüğün kökünü kazıyacağız ki, tüm bölge ve dünya için iyilik olsun.*” yönündeki ifadeleridir (Herzog, 2023).

Söz konusu açıklamaların ortak özelliği beyanlardaki toplu cezalandırma niyetinin açıkça ortaya konmuş olmasıdır. Açıklamalardan, uluslararası hukukun ve uluslararası insancıl hukukun emredici hükümlerinin aksine sivil-askeri ayrımı yapılmasına ihtiyaç olmadığı çünkü bütün bir ulusun suçlu olduğu ve tüm dünyanın iyiliği için bölgedeki herkesin katledilmesi gerektiği sonucu çıkmaktadır. Ayrıca ifadeler birlikte dikkate alındığında insanlıktan çıkarma ve soykırım niyetinin de vuku bulduğu belirtilmelidir.

Netenyahu'nun yakın dönemde dikkat çeken açıklamalarından ilki; Gazze'nin 7 Ekim 2023 tarihinde “şer şehri” olarak nitelendirildiği “*Gazze şer şehridir, Hamas'ın mevzilediği ve saklandığı her yeri harabeye çevireceğiz. Gazze halkına söylüyorum, oradan hemen çıkın. Her yerde ve tam güçle hareket edeceğiz.*” açıklamalarıdır (Netenyahu, 2023). İkincisi, 16 Ekim 2023 tarihinde İsrail ordusunun “*dünyanın en ahlaklı ordusu*” olduğu iddiasıdır (Netenyahu, 2023). Üçüncüsü, 25 Ekim 2023 tarihinde yürütülen savaşta İsrailileri “*aydınlığın çocukları*” Filistinlileri ise “*karanlığın çocukları*” olarak nitelendirdiği “*Biz ışığın insanlarıyız, onlar karanlığın insanları... İşaya'nın (Yeşaya) kehanetini gerçekleştireceğiz.*” açıklamalarıdır (Netenyahu, 2023). Dördüncüsü, 28 Ekim 2023 tarihinde “*Kutsal Kitabımız diyor ki, Amalek'in sana yaptıklarını hatırlamalısın.*” ifadesidir (Netenyahu, 2023). Beşincisi, 12 Kasım 2023 tarihinde (Filistinli ölü sayısının 11.000'in üzerine çıktığı bir dönemde) Gazze'deki sivil ölümlerin “*ikincil hasar*” olarak tanım-

lanmasıdır (Netenyahu, 2023). Altıncısı, 17 Kasım 2023 tarihinde “İkinci Dünya Savaşı sonrası Japonya ve Almanya’da olduğu gibi Gazze’de de kültürel değişimlerin yapılması gerekiyor.” yönündeki açıklamasıdır (Netenyahu, 2023). Yedincisi, 22 Kasım 2023 tarihinde “Filistin Yönetimi’nin şu anki haliyle Gazze’nin sorumluluğunu üstlenemeyeceğini düşünüyorum. Biz savaştıktan ve tüm bunları yaptıktan sonra onlara şerit mi vereceğiz?” şeklindeki beyanıdır (Netenyahu, 2023). Sekizincisi, 24 Aralık 2023 tarihinde “Canavarlarla karşı karşıyayız, çocukları ebeveynlerinin önünde öldüren canavarlarla... Bu sadece İsrail’in bu barbarlara karşı savaşı değil, aynı zamanda medeniyetin barbarlığa karşı savaşıdır.” yönündeki açıklamasıdır (Netenyahu, 2023).

Açıklamaları topluca değerlendirmeden önce Yeşaya’nın kehanetlerinin ne olduğu ve Kutsal Kitabın Amalek hakkında ne söylediği açıklığa kavuşturulmalıdır. İsrail’in geleceğini ve Yahudi inancının temelini oluşturan Yeşaya’nın kehanetleri arasında; İsrail’in adalet ve barış için bir güç olması, İsraililerin, Tanrı’nın seçkin halkı olması, İsrail’in tüm uluslara adalet ve kurtuluş götürmesi, İsrail’in dünyanın ışığı olması, İsrail’in Tanrı’nın krallığı olması yer almaktadır (Akgül, 2023). Diğer taraftan Kutsal Kitapta; 1 Samuel 15:3 “Şimdi gidin ve Amalek’i vurun ve sahip oldukları her şeyi tamamen yok edin ve onları esirgemeyin; ancak hem erkeği hem de kadını, bebekleri ve emzirenleri, öküzleri ve koyunları, develeri ve eşekleri öldürün.” ifadeleri yer almaktadır (Tracey, 2023).

Söylem analizi yöntemiyle söz konusu açıklamalar irdelendiğinde ilk olarak, Netenyahu’nun İsrail-Filistin karşılaştırması yoluyla Filistin topraklarındaki soykırımı meşrulaştırma çabasına girdiği ifade edilmelidir. Netenyahu’ya göre Gazze “şer şehri” iken, Tel Aviv “iyilik şehri”, İsrail ordusu “ahlaklı” iken Filistin ordusu “ahlaksız”, İsraililer “aydınlığın çocukları” iken Filistinliler “karanlığın çocukları” olması, benzer şekilde İsrail dünyanın ışığı iken Filistin’in karanlığın merkezi olması, işgal sırasında öldürülen İsrail askerleri veya siviller “birincil” öneme sahipken Gazze’deki sivil ölümler “ikincil hasar”, İsrail “medeniyeti” temsil ederken Filistinliler “barbarlığı” temsil etmektedir. Görüleceği üzere tüm bu karşılaştırmalar üzerinden bir ordunun “ahlaklı” olması işgal edilen topraklarda vuku bulan her türlü eylemin doğal olarak “meşru” olduğu sonucunu doğurmaktadır. Aslında bu ifade kendi içinde Filistinlileri “ölmeyi hak eden ahlaksız barbarlar” olarak çerçevelerken, İsrail askerlerini tam tersi olarak, yani “uygar” ve “ahlaklı savaşçılar” olarak betimlemektedir (Gordon, 2023). Nitekim İsrail yurttaşlarının “aydınlık”, Filistin-

lilerin “karanlık” olarak nitelendirilmesi insanlıktan çıkarma ve soykırım niyetinin açık bir tezahürü olarak okunmaktadır (Law For Palestine, 2024).

Açıklamalar ve açıklamaların referans edindiği metinler irdelendiğinde, İsrail’in tüm uluslara adalet ve kurtuluş götürmesi, İsrail’in dünyanın ışığı ve Tanrı’nın kralığı olması için her şeyi tamamen yok etme hakkını kendilerinde gördüğü sonucu çıkmaktadır. Bu öyle bir haktır ki hiçbir merhamet veya esirgemeye ihtiyaç duyulmaksızın tüm canlılara kıyım yetkisi vermektedir. Amelek’e yapılan atıfla beraber erkek veya kadın, emziren kadın veya bebekler ve öküz, koyun, deve ve eşek gibi diğer canlılarla bu mezalimden nasibini alacak canlılar olarak görülür. İnsandan daha aşağı görmeyi kendilerine reva gören anlayışın zihinlerde rahatsız edici bir işlev görmemesi için oluşturulan boşluk tamamlayıcı bir işlev üstlenmektedir.

Beyanlarına yer verilecek son yetkili olan Gallant’ın yakın dönemde dikkat çeken açıklamalarından ilki; 9 Ekim 2023 tarihinde “Gazze’deki olaylara son vereceğiz (...) Tüm kısıtlamaları kaldırdım, ister tek bir terörist olsun ister yüzlerce terörist olsun, her şeye saldırın, bizimle savaşanları öldürün, Havadan, karadan, tanklarla, buldozerlerle saldırın, kesinlikle taviz yok. Gazze eski haline dönmeyecek.” yönündeki açıklamasıdır (Gallant, 2023). Yine aynı tarihte; “Gazze Şeridi’nin tamamen kuşatılması emrini verdim. Elektrik olmayacak, yiyecek olmayacak, yakıt olmayacak, her şey kapalı... İnsansı hayvanlarla mücadele ediyoruz ve ona göre davranıyoruz.” şeklinde beyanda bulunmuştur. Açıklamanın devamında ise “Her şeyi ortadan kaldıracacağız. Bir gün olmazsa bir hafta sürer, haftalar, hatta aylar sürer, her yere ulaşacağız. (...)” ifadelerini kullanmıştır (Gallant, 2023). Üçüncüsü 21 Ekim 2023 tarihinde “Savaşın başladığı günden itibaren Hamas örgütünün nihai ve topyekûn imhasının (aynı terim “temizlik” için de kullanılabilir) başladığını düşünüyoruz.” yönündeki beyanıdır (Gallant, 2023). Dördüncüsü 11 Kasım 2023 tarihinde “Buradan Lübnan vatandaşlarına söylüyorum, Gazze’de zaten sahilde beyaz bayraklarla yürüyen vatandaşları görüyorum... Hizbullah bu tür hatalar yaparsa bunun bedelini ödeyecek olanlar öncelikle Lübnan vatandaşlarıdır. Gazze’de ne yapıyorsa Beyrut’ta da nasıl yapacağımızı biliyoruz. Pilotlarımız kokpitte oturuyor, uçakların burnu kuzeyi gösteriyor. Güneyde yapacak işimiz var ama Hava Kuvvetleri kuzeye bakıyor ve gücü çok büyük.” açıklamalarında bulunmuştur (Akt. Rahman, 2023). Beşincisi 18 Kasım 2023 tarihindeki “Yakında İsrail Silahlı Kuvvetleri’nin gücünün farkına varacaklar, hatta Gazze’nin güney kesiminde bile... Gazze şehrinin batı yakasında bulunanlar bunu çok iyi anlıyorlar ve İsrail Silahlı

Kuvvetleri'nin ölümcül gücüyle zaten tanışmışlardı. Bunu bu gece ve önümüzdeki günlerde doğudakiler de anladı, anlayacaklar, Gazze Şeridi'nin güneyindekiler de bunu yakında anlayacaklar.” şeklindeki ifadesidir (Gallant, 2023). Altıncı olarak, 14 Aralık 2023 tarihinde Gazze Şeridi'nin kuzey kısmını aylarca sürecektir kampanyayla yaşanabilir hale getirdikten sonra şeridin güney bölgesini de kapsayacak şekilde genişletileceğine yönelik açıklaması örnek verilebilir (Gallant, 2023).

Gallant'ın açıklamaları; sivillere zarar verme, toplu cezalandırma, zorla yerinden etme, yıkım, insanlıktan çıkarma ve soykırım niyeti taşımaktadır. Söz konusu açıklamalar İsrail'in niyetinin belirlenmesi (kast unsuru) açısından önemlidir. Uluslararası Ceza Mahkemesi Roma Tüzüğü ve Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi uyarınca bir eylemin “soykırım” olarak nitelendirilebilmesi için “kast (niyet)” unsuru gereklidir. İnsan Hakları İzleme Örgütü (HRW), Gallant'ın “insansı hayvanlar” şeklindeki aşağılayıcı açıklamalarını “iğrenç” olarak nitelendirmiş ve Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne İsrail'in savaş suçu işlemeye yönelik bu açıklamalarını dikkate alması için çağrıda bulunmuştur (HRW, 2024).

İsrail, Filistinlilerin ahlaksız olduklarını iddia ederek insanlıktan çıkarmakta ve Filistinlileri ‘hayvan’ olarak resmederek savaş suçlarını meşrulaştırmaktadır. Baskıcı rejimlerin, ezilen nüfusa şiddet uygulamayı meşrulaştırmak için onları insanlıktan çıkararak bir dil kullanması eskiden beri var olan bir durumdur. Gallant'ın yorumları, İsrail'in apartheid durumu konusunda, Filistin karşıtı bireylerin ve politikacıların Gazzedeki insanları insandan aşağı görmeleri ve dolayısıyla su, yiyecek ve içecekleri hak etmemelerinin daha kolay olduğu bir atmosfere katkıda bulunmaktadır (Karanth, 2023),

Gazze halkının insan olarak gösterilmemesi soykırımsal şiddetin bileşeni olarak değerlendirilmektedir. Bu yaklaşımın uluslararası hukuk ve evrensel olduğu iddia edilen insan hakları normları açısından kabul edilmesi mümkün değildir. İsraili uluslararası hukuk ve insan hakları öğretim üyesi Prof. Dr. Neve Gordon İsrail'in Filistinlileri “barbar, ilkel, savaş hukukundan anlamayan, sivil-savaşçı ayrımı yapmayan ahlaksız insanlar” olarak tanıttığını, sosyal medya hesaplarında Filistinlileri “fareler veya yılanlarla” kıyasladığını bu yaklaşımın Filistinlileri “insanlıktan çıkarma” ve “sivil ölümlerini meşrulaştırma” çabası ve aynı zamanda savaş suçlarını meşrulaştırmaya yönelik stratejinin açık örnekleri olduğunu ifade etmiştir (Gordon, 2023).

Gallant, yalnızca Filistinlilere yönelik açıklamalarda bulunmamıştır. Beyrut sakinlerinin evlerinden kaçmasıyla sonuçlanacak “*ciddi bir bata yapmaya çok yakın*” oldukları yönünde tehditte de bulunmuştur (Fabian, 2023). Uluslararası hukukta bir “*İsrail Sorunu*” olduğu dikkate alındığında söz konusu açıklamanın İsrail’in sürekli sınırlarını genişletme yönündeki niyetinin bir tezahürü olduğu da ifade edilebilir. Nitekim İsraili Haham Rabbi Uzi Sharbaf, “*Büyük savaş başladı, sadece Gazze’yi almakla kalmayacağız, Mısır’ın Sina bölgesini, Nil nehrine kadar olan bölgeyi almalıyız. Burası bize vaat edilmiş topraklardır.*” açıklamasıyla sınır tanımayan bir devlet olmaya devam edeceklerini belirtmişlerdir (Sharbaf, 2023).

SONUÇ

Hem Siyonizm’in kurucu babalarının hem de mevcut İsraili devlet yetkililerinin açıklamaları söylem analizi yöntemiyle irdelendiğinde, İsrail Devletinin kurucu ideolojisi Siyonizm’in aradan geçen onca zamana rağmen dipdiri bir şekilde varlığını sürdürdüğünü göstermektedir. Bu çalışmada, ortaya koyduğu yeni yöntemlerle İsrail’in Filistinlilere yönelik işlediği her türlü suça meşruiyet kazandırmaya çalıştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bütün bu süreçte kendini merkezde konumlandıran Siyonistler Filistinlileri “*öteki*” olarak tanımlamış, “*müdahale nesnesi*” konumuna sokmuş ve böylelikle onlara tarifi mümkün olmayan zulümler yaşıtmıştır.

Yapılan açıklamalarda ordu, halk ve çocuklar üzerinden yakıştırmalar yapılmıştır. Bu çerçevede özellikle İsrail ordusu “*ablaklı*” Filistin ordusu “*ablaksız*” veya İsraililer “*aydınlığın çocukları*” Filistinliler ise “*karanlığın çocukları*” olarak betimlenmiştir. Açıklamalarda, İsrail “*medeniyeti*” temsil ederken Filistinliler “*ölmeyi hak eden ablaksız barbarlığı*” temsil edecek şekilde resmedilmiştir. Neredeyse tüm binaların, okulların ve hastanelerin yok edildiği Gazze “*şer şehri*” olarak nitelendirilmiştir. Tüm bu betimleme, nitelendirme ve karşılaştırmaların Gazze’deki sivil ölümleri önemsiz ve dikkate alınmayacak “*ikincil hasar*” olarak görmek için yapıldığı anlaşılmaktadır. Yahudi dini metinlerini ve kadim Yahudi geleneğini de buna alet eden Siyonistler, yaptıkları katı yorumlarla, zulümlerine teolojik gerekçeler üretmiş ve bu sayede hem kendi halkını zulme ikna etmeye hem de vicdanlarını temize çıkarmaya çalışmışlardır.

İsraili yetkililerin açıklamaları ile Yeşaya’nın kehanetleri ve Kutsal Kitap başta olmak üzere açıklamaların referans edildiği çeşitli metinler irdelendiğinde, İsrail’in dünyanın ışığı, Tanrı’nın krallığı ve büyük bir güç olarak resmedildiği görülmek-

tedir. Bu nedenle İsrail'in kendi dışındaki tüm halklara, halkların rızasını almaya ihtiyaç duymaksızın adalet ve kurtuluş götürmesi gerektiği ifade edilmektedir. Bu sözde İsrail Devleti için meşru bir amaçtır ve bu meşru amaç üzere İsrail'in her şeyi tamamen yok etme ve tüm canlıların yaşamına kıyım yetkisi mevcuttur. Ahlaki olarak yaşanan soykırımın İsraili yetkilileri rahatsız etmemesinin temelinde Filistinlilerin insanlıktan çıkarılması yatmaktadır. Dehümanizasyon yoluyla tüm Filistinlilerin ölmesi gerektiğine inanılır. Bu yüzden bebeklerin dahi ölmesi meşru görülür ve etik açıdan rahatsız edici bir sonuç doğurmaz.

Rıza ve merhametten yoksun bu anlayış, Oryantalizm de olduğu gibi Siyonizm'in de bir gerekliliği olarak belirtilmektedir. Oryantalizm ve ondan beslenen Siyonizm, sürekli olarak toplumsal ve siyasal alanda kendini üretmekte ve cezasızlık politikaları ile kendine meşruiyet alanı açmaktadır. Siyonizm tıpkı Oryantalizm gibi yayılcı ve dışlayıcı bir karaktere sahiptir. Tam anlamıyla bir sis perdesi olan sözde ilkel toplumları medenileştirme ve ehlileştirme misyonu Oryantalizm ve Siyonizm'in ortak özelliği olarak dikkat çekmektedir. Bu yönde kurgulanan projelerin temelinde üstünlük anlayışı mevcuttur. Bilimsellik postu altında Yahudilerin Müslümanlardan, İsraililerin Filistinlilerden daha değerli olduğu "*ontolojik üstünlük anlayışı*" her ne kadar insan hakları açısından kabul edilebilir hiçbir meşruiyete sahip olmasa da beklediği karşılığı bulamamakta ve güç yoluyla Gazze halkının üzerine kâbus gibi çökmektedir. Siyonizm'in oryantalist kökenleri irdelendiğinde, Siyonizm'i oluşturan enerjilerin tümünün Filistin'deki yerli halkın dışlanan varlığı yani işlevsel yokluğu öncülü üzerine kurulduğu, bu yönde kuramlar geliştirildiği ve savaş suçlarının meşrulaştırılmaya çalışıldığı görülmektedir.

75 yıldır Filistin topraklarında vuku bulan zulmün, İsrail'in Gazze'ye yönelik geniş bir istila başlattığı 7 Ekim 2023 tarihi süreciyle beraber tarihi bir noktaya ulaştığı görülmektedir. Yaşanan şiddet öylesine doruk noktaya ulaşmıştır ki, birçok halk kendi devlet yetkililerinden ve dış politikalarından bağımsız bir biçimde miting, protesto, yürüyüş, boykot gibi yöntemlerle Filistin coğrafyasında yaşanan mezalimi gündemde tutmaya çalışmakta, en azından ahlaki bir insani duruş sergileyerek tarihe not düşmektedir. Süreç göstermiştir ki uluslararası hukuktaki en büyük sorun İsrail sorunudur ve Siyonist yaklaşımın sonuçları, din, dil, ırk, cinsiyet gibi temellerden vareste biçimde bir insanlık ve vicdan meselesi haline dönüşmüştür.

İnsan, sırf insan olması sebebiyle değerlidir, yaratılmışların en kıymetlisidir ve mukaddestir. Bu değer; din, dil, ırk, renk, cinsiyet veya başka bir temele dayalı olarak yalnızca belirli bir gruba atfedilmesi ortaya çıkacak şiddeti meşrulaştırmak için kullanılamaz. İnsan haklarının menfaatçi, ben merkezli ve karşı tarafın zarar görüp görmemesine bakılmaksızın kişinin sahip olduğu haklar olarak değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Tüm uluslararası baskılara ve çağrılara kulak tıkayan İsrail Devletinin sığındığı temeller arkaik ve dayanaktan yoksun olmasının yanı sıra insan hakları anlayışına aykırılığını da sürdürmektedir. Bununla birlikte bu ve benzeri bilimsel çalışmalar yoluyla insan haklarına aykırı tutum ve açıklamaların irdelenmesi ve insanlığa verdiği ve verebileceği zararlı sonuçların daha güçlü bir biçimde duyurulmaya ihtiyacı olduğu açıktır.

KAYNAKÇA

- ACAR, Abdullah (2019). İslam ve Batı Medeniyetinin Hak, Emanet ve Adalet Anlayışları, Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt: 47, Sayı: 47, ss. 277-312.
- AKGÜL, Benginur İkbâl (2023), "Tanah, Tevrat, Yeşaya kehanetleri: Netanyahu'nun sarıldığı dini argümanlar", 1 Kasım 2023, <https://www.trthaber.com/haber/dunya/tanah-tevrat-yesaya-kehanetleri-netanyahunun-sarildigi-dini-argumanlar-808962.html> (Erişim Tarihi: 19.01.2024).
- Anadolu Ajansı, "Güney Afrika'nın İsrail'e karşı açtığı 'soykırım' davası: İlk duruşmanın tamamı Türkçe altyazılı", 11 Ocak 2024, <https://www.youtube.com/watch?v=ivFfbUu9SnE> (Erişim Tarihi: 20.01.2024).
- ARAFAT, Yasser (1978), "Yasser Arafat interview PLO Leader Palestinian 1978", 22 Ağustos 2014, https://www.youtube.com/results?search_query=arafat+your+baby (Erişim Tarihi: 25.01.2024).
- BOFFEY, Daniel ve JONES, Sam (2023), "Israel's darkest day: the 24 hours of terror that shook the country", 13 Ekim 2023, <https://www.theguardian.com/world/2023/oct/13/israel-darkest-day-24-hours-of-terror-hamas-gaza> (Erişim Tarihi: 19.01.2024).

- BRUNEAU Emile ve KTEILY Nour (2017). "The enemy as animal: Symmetric dehumanization during asymmetric warfare". The Journal of PLOS ONE, Cilt: 12, Sayı: 7, ss. 1-20.
- ÇELİK, Hilal ve EKŞİ, Halil (2013). "Söylem Analizi". Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Cilt: 27, Sayı: 27, ss. 99 -117.
- Days of Palestine, "HRW Describes Israeli Defense Minister Statements as Abhorrent", 10 Ekim 2023, <https://daysofpalestine.ps/hrw-describes-israeli-defense-minister-statements-as-abhorrent/> (Erişim Tarihi: 20.01.2024).
- EICHNER, Itamar (2023), "Netanyahu, in the shadow of the introduction of fuel: We fended off pressure from the world, we need a political iron dome", 18 Kasım 2023, <https://www.ynet.co.il/news/article/hksy6ui4p> (Erişim Tarihi: 19.01.2024).
- FABIAN, Emanuel (2023), "Touring north, Gallant warns Hezbollah 'close to making a grave mistake", 11 Kasım 2023, https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/touring-north-gallant-warns-hezbollah-close-to-making-a-grave-mistake/ (Erişim Tarihi: 20.01.2024).
- FANON, Frantz (2014), Yeryüzünün Lanetlileri, Versus Kitap, İstanbul.
- GARAUDY, Roger (2023), Siyonizm Dosyası, Pınar Yayınları, İstanbul.
- GORDON, Neve (2023), "İsrail savaş suçlarını meşrulaştırmak için Filistinlileri "insanlık dışı varlıklar" olarak gösteriyor", Akt. Halil İbrahim MEDET, 23 Ekim 2023, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israil-savas-suclarini-mesrulaستirmek-icin-filistinlileri-insanlik-disi-varliklar-olarak-gosteriyor/3029683> (Erişim Tarihi: 20.01.2024).
- GORDON, Neve (2023), "The myth of Israel's most moral army" 16 Ekim 2023, <https://www.aljazeera.com/opinions/2023/10/16/the-myth-of-israels-most-moral> (Erişim Tarihi: 19.01.2024).
- GÜNAY, Salih (2023), "Oryantalizm: Yeryüzünün lanetlilerine dair bir tür inceleme alanı, Gerçek Tarih", 21 Ekim 2023, <https://gercektarih.com.tr/oryantalizm-yeryuzunun-lanetlilerine-dair-bir-tur-inceleme-alani/> (Erişim Tarihi: 19.01.2024).
- HuffPost Video (2023), "Benjamin Netanyahu Calls Civilian Deaths in Gaza Collateral Damage" <https://www.huffpost.com/entry/benjamin-netanya>

hu-calls-civilian-deaths-in-gaza-collateral-damage_n_6552863ee4b0c-9f246614ad3 (Erişim Tarihi: 19.01.2024).

KALIN, İbrahim (2008), İslam ve Batı, İSAM Yayınları, İstanbul.

KANT, Immanuel (2022), Aydınlanma, Nedir? Kant, Erhard, Hamann, Herder, Lessing, Mendelssohn, Riem, Schiller, Wieland, Çev: Mehmet Barış Albayrak, Albaraka Yayınları, İstanbul.

KARANTH, Sanjana (2023), "Israeli Defense Minister Announces Siege On Gaza To Fight Human Animals", 9 Ekim 2023, https://www.huffpost.com/entry/israel-defense-minister-human-animals-gaza-palestine_n_6524220a-e4b09f4b8d412e0a (Erişim Tarihi: 20.01.2024).

Kitab-ı Mukaddes: Tesniye ve Tekvin.

Law For Palestine (2024), "Database of Israeli Incitement to Genocide 4th January 2024 Decision Makers", 4 Ocak 2024, <https://law4palestine.org/wp-content/uploads/2024/01/Database-of-Israeli-Incitement-to-Genocide-DECISION-MAKERS.pdf> (Erişim Tarihi: 19.01.2024).

MAIESE, Michelle ve BURGESS, Heidi (2003), "Dehumanization", <https://www.beyondintractability.org/essay/dehumanization> (Erişim Tarihi: 19.01.2024).

MERİÇ, Cemil (2007), Umrandan Uygarlığa, İletişim Yayınları, İstanbul.

MERİÇ, Cemil (2013), Kültürden İrfana, İletişim Yayınları, İstanbul.

Ministry of Foreign Affairs of Israeli, "This is a battle, not only of Israel against these barbarians, it's a battle of civilization against barbarism. And I know in this that we have your support.", 24 Aralık 2023, <https://www.gov.il/en/departments/news/christmas-message-from-pm-netanyahu-24-dec-2023> (Erişim Tarihi: 19.01.2024).

No Comment TV on You Tube, "We are fighting human animals" said Israeli Defence Minister Yoav Gallant,, 10 Ekim 2023, <https://www.youtube.com/watch?v=ZbPdR3E4hCk> (Erişim Tarihi: 19.01.2024).

ÖNER, Erva Naz (2023), "İnsanlıktan Çıkarma; Dehümanizasyon", 20 Ocak 2023, <https://www.rivaakademi.com/insanliktan-cikarma-dehumanizasyon/> (Erişim Tarihi: 19.01.2024).

PELED, Miko (2012), *The General's Son Journey of an İsraili in Palestine*, Just World Books.

RAHMAN, Omar H. (2023), "Israeli Defense Minister: "I am saying here to the citizens of Lebanon, I already see the citizens in Gaza walking with white flags along the coast... If Hizbollah makes mistakes of this kind, the ones who will pay the price are first of all the citizens of Lebanon. What we are doing in Gaza we know how to do in Beirut." <https://twitter.com/omarrahman/status/1723449658179977278?s=20> (Erişim Tarihi: 19.01.2024).

RUBINSTEIN, Roy (2023), "Galant: The maneuver will last for many months and will also include the southern Gaza Strip", 14 Kasım 2023, <https://www.ynet.co.il/news/article/s1js0nw4a> (Erişim Tarihi: 19.01.2024).

SAID, W. Edward (1985), *Filistin'in Sorunu*, Pınar Yayınları, İstanbul.

SAID, W. Edward (2012), *Şarkiyatçılık Batının Şark Anlayışları*, Metis Yayınları, İstanbul.

SHARBAF, Uzi (2023), "İsrail'in durmaya niyeti yok! Haham Uzi Sharbaf, Büyük savaş başladı, sadece Gazze'yi almakla kalmayacağız, Mısır'ın Sina bölgesini, Nil nehrine kadar olan bölgeyi almalıyız. Burası bize vadedilmiş topraklardır." Akt. Twitter, X'te Ne Kadar Oldu?, https://twitter.com/ne_kadarolduTR/status/1736806655512424614 (Erişim Tarihi: 19.01.2024).

The Family Institute at Northwestern University, (2021), "Dehumanizing Language: Less Than Human", 26 Mart 2021, <https://www.family-institute.org/behavioral-health-resources/dehumanizing-language> (Erişim Tarihi: 19.01.2024).

TRACEY, Michael (2023), "Netanyahu declaring invasion: "You must remember what Amalek has done to you, says our Holy Bible" 1 Samuel 15:3, "Now go and smite Amalek, and utterly destroy all that they have, and spare them not; but slay both man and woman, infant and suckling, ox and sheep, camel and ass", <https://twitter.com/mtracey/status/1718360354764238929?s=20> (Erişim Tarihi: 19.01.2024).

Twitter, X'te Disclose.tv (2023), "NOW - Netanyahu: We are the people of the light, they are the people of darkness... we shall realize the prophecy of Isaiah.", 25 Ekim 2023, <https://twitter.com/disclosetv/status/1717232829766009086?s=20> (Erişim Tarihi: 19.01.2024).

Twitter, X'te Isaac Herzog (2023), "Torture and ISIS style live-streamed executions - just some of the barbaric instructions on how to kidnap and kill listed in the Hamas terror handbook.", 14 Ekim 2023, https://twitter.com/Isaac_Herzog/status/1713661051986678189 (Erişim Tarihi: 19.01.2024).

Twitter, X'te Sprinter (2023), "Israeli President says there are no innocent citizens in the Gaza Strip", 14 Ekim 2023, <https://twitter.com/Sprinter99800/status/1713064886027063584> (Erişim Tarihi: 19.01.2024).

YAZAR, Ertuğrul (2023). "Vatandaşlıktan Yoksun Bırakmada Gözetilmesi Gereken İlkeler: İnsan Hakları Açısından Bir Değerlendirme", Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, Sayı: 1, ss. 165-219.

WEIZMANN, Chaim (1959). Trail and Error: The Autobiography of Chaim Weizmann, Harper Row Yayınları, New York.